

ДОЛЛЕС НЕ ЗРІКСЬ ВОІХ ЗАСАД У ПАРИ-І

НЕ БУДЕ МИРУ ЗА ВСЯКУ ЦІНУ З КОМ. ІЗМОМ В ІНДО-КИТАІ; ПІДКРЕСЛЕНО ЄДНІСТЬ ЄВРОПИ

Вашингтон. — Державний секретар Джон Фостер Доллес повернувся в оптимістичному настрої до конференції в Парижі, де погодилися в тому, що не буде розходження в головних засадах між західними союзниками: Францією, Англією і ЗСД. Доллес вірить, що французький прем'єр П'єр Мендес-Франс не погодиться на мир, «за всяку ціну» в Індокитаї. Такі звідні пропозиції Доллес президенту Айсенгаверу і Крайовій Раді Безпеки після повертуту в Парижу, де він конферував із французьким прем'єром та англійським міністром закордонних справ Антоні Іденом. У своєму звіті державний секретар заявляв, що прийшло до згоди щодо Індокитаю на ширшій базі, як це було досі: «Ця згода, каже Доллес, показує знову солідарність західних великих держав в обличчі комуністичної небезпеки та інтриг». — Стверджуючи згоду Франції на подолання справи самостійності Камбоджі, Ляосу і В'єтнаму, Доллес сказав, що знайдено конструктивну формулу, згідно з якою затриматися єдність Заходу, і яка не змушує ЗСД залишити свої основні засади. Внаслідок цього порозуміння ЗСД висловилися за Женеву під керівництвом державного департаменту генерала Волтера Ведела Смита, який буде репрезентувати ЗСД на кінцевих нарадах про справу миру в Індокитаї. Присутність Ведела Смита в Женеві не має на цілі гарантувати більшості комуністам до захоплення ними території, тільки виявити єдність Заходу.

Доллес порозумівся телефонічно з Парижу із президентом Айсенгавером. Рішення Доллеса вислати свого заступника до Женеву вважають за знак того, що він більш вагу прикладає до єдності союзників в Європі, як справі Індокитаю, бо непорозуміння й розходження між ЗСД і Францією та Англією — виходить в користь комуністів, та відсуває на дальший план створення німецької армії. Але підкреслюють і ту обставину, що Ведел Смит їде до Женеву тільки тому, що прем'єр Мендес-Франс погодився на те, що ЗСД не будуть помагати Франції робити більш успішні індокитайські комуністи.

Прихильний урядові демократ очолює конференцію губернаторів

Волтон Лендінг. — Крайова Конференція губернаторів вибрала своїм головою на найближчий рік демократичного губернатора-стейту Луїзіана Роберта Кеннона, який під час виборів 1952 року переміг президента Айсенгавера. Кеннон має підтримку губернаторів із Південної Кароліни Джеймса Ф. Виркса, хоч і демократ, і досі підтримує уряд през. Айсенгавера, якого підтримував і під час виборів у 1952 році. Республіканські губернатори радо голосували за Кенноном, щоб тим способом здобути підтримку інших впливових демократичних політиків із південних стейтів. В останньому дії своїх нарад Крайова Конференція Губернаторів прийняла резолюцію, в якій домагаються звільнення справляючих будов нових шляхів у зв'язку з пропозицією президента Айсенгавера видати на автостради в а і б л и ж ч их кількох роках 50 мільйонів доларів. Найближча конференція губернаторів відбувається в Шикаго найближчого року.

Конгрес за організацію своєї поліції

Вашингтон. — Адміністраційна Комісія Палати Репрезентантів одностайно прийняла законопроект про організацію окремого поліцейного відділу, якого завданням було б береться Капітолію, де відбувається праця Конгресу. План окремої поліції для береження Капітолію виник внаслідок нападу порторіканських націоналістичних терористів, які 1 березня напали були на залу засідань Палати Репрезентантів та поранили п'ятьох конгресменів. Окрема поліцейна станиця матиме 200 поліцейських, вишколених офіцерами Федерального Бюро Інстигації та Командою Поліції Дистрикту Колумбії.

Закликає поборювати злочинні молоді.

Вашингтон. — Республіканський сенатор із Нью-Джерсі, який є головою Сенатської Підкомісії для досліджування злочинів молоді, домагався, щоб громадські та релігійні організації вели боротьбу проти злочинів малолітніх. Він промовляв на прийнятті, на якому були представники громадських, братських та інших організацій, які повинні з'єднатися в поборюванні злочинів, що їх доконують малолітні. На цьому прийнятті були представники таких організацій: Лікарів Колумбії, Б'ней Б'ри, Шрайв, Елкес, Іглес, Лайонс, Мус, Католицької Доньки Оптимісте, Ротарі і Товариство Молодих Ліг.

В АМЕРИЦІ

Часоси збертали увагу на те, що хоч теперішню добу звичайно називається матеріалістичною, то проте в останніх роках у ЗСД сильно зростає число людей, які правильно відвідують церква та доми молитви. В 1940 році число цих людей становило 64,5 мільйона, а в 1952 році воно піднялося до 92 мільйона.

Команда Фльоти не підвищила ранги віце-президента Річарда М. Ніксона, бо він не виповнив потрібних до цього рангів. Ніксон мав заочно скласти відповідний екзамін, але через службові обов'язки не міг цього зробити, і залишився в надалі лейтенантом-командором. Ніксон заявив репортерам, що команда Фльоти поступила справедливо.

Федеральна Комуністична Комісія повідомила, що вона погоджується на 11-відсоткову підвишку оплат за містечкові депеші. Ця підвишка діє від 15 липня. Компанія Вестерн Юніон Телеграф матиме прибутків із цієї підвишки коло 9 мільйонів річно. Підвишка не відноситься до пресових повідомлень.

Ньюйоркська поліція вже при кінці цього тижня на більш швидко послугуватиметься своїм основним засадам.

ВОСЕНИ МОЖУТЬ СКЛИКАТИ СЕНАТ В СПРАВІ НІМЕЧЧИНИ

Вашингтон. — Президент Айсенгавер восени цього року, можливо, мустити скликати Сенат на надзвичайну сесію, щоб вирішити справу суверенності Західної Німеччини. Це було б в такому випадку, коли б французький парламент перед своїми феріями не ратифікував договори про зброєння Німеччини. Конгрес, як дехто гадає, зможе закінчити свої праці коло 15 серпня, і тоді він почав би ферії. Сенатори не прийняли радості від надзвичайної сесії сесію Сенату, бо того року вибори, і багато сенаторів

МекКарті шукає за комунізмом в оборонних фабриках

Вашингтон. — Сенатор Джозеф Р. МекКарті хоче продовжувати працю в Сенатській Слідчій Підкомісії, в якій він є головою, але демократичні члени цієї підкомісії домагаються, щоб раніше була виснажена справа урядового персоналу цієї установи. Демократи хотіли б звільнити правого дорадника підкомісії Роя М. Кона та директора канцелярії Френсіса П. Карра. Але сенатор МекКарті не хоче нікого звільнювати, заявляючи, що він доволений своїми урядовцями. Ще під час переслухання сен. МекКарті заявляв, що його підкомісія мусить негайно почати слідство в справі 130 комуністів, які працюють в оборонних фабриках. Але демократи твердять, що раніше треба виснажити справу бюрового персоналу підкомісії. В цій справі скликано окремі засідання підкомісії, на якому мали б вирішити ці справи. Але бракує сенатора МекКарті, і тому не відомо, чи адяться їм підтримати свої висновки, бо підкомісія складається з сімох членів — чотирьох республіканців і трьох демократів. Вільність республіканських і демократичних сенаторів передбачає, що не перейде резолюція сенатора Ралфа Е. Флендерса, який домагається, щоб склинути з головами цієї підкомісії сенатора МекКарті. Сенатор Невелл заповіда, що уживе всієї своєї сили, щоб не допустити до ухвалення резолюції Флендерса.

Не хочуть признаватися до комунізму

Вашингтон. — Комісія для досліджування антиамериканських дій в Палаті Репрезентантів, що її очолює конгресмен Гарольд Г. Волд, переслідують п'ятьох свідків, про яких знаємо давніше, що вони були членами комуністичної партії. П'ять цих свідків відмовлялися визнавати на запити, чи вони були або є членами комуністичної партії. Ці свідки — це: д-р Ірвінг В. Вінік, Семюел Р. Перлман, Семмі Ебботт, Нерелі Лемке і Міллі Маркісон. 1951 року Мері С. Марк

БУРЯ ЗВАЛИЛА ВЕЖУ З УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ В ДЖЕРЗІ СІТІ

Джерзі Сіті. — Сильна буря, яка із швидкістю 72 милі на годину пронеслася справжнім вихором над східними районами країни, перервала не тільки низку електричних і телефонних ліній, але й звалила багато дерев, але й зірвала одну з веж на українській католицькій церкві св. Петра і Павла в Джерзі Сіті. Церква св. Петра і Павла розташована на вулиці Грін вулиця, себто в портівному районі, майже цілком охопленому постійно поширюваною великавською фабрикою «Колгейт». Усі докошині забудування, вже і поза церквою, закупила ця фабрика, не визнаючи досі більшого заінтересування тим простором, на якому положена церква. Зірвана бурею вежа — дерев'яної будови, покрита міддюю бляхою, важить 1,000 фунтів і цілком злетіла. Буря мала зрушити теж дві інші вежі, внаслідок чого поліція закрила хайвею район для загального руху.

„Водні химери“ — оригінальна імпреза в Джерзі Сіті

Джерзі Сіті. — На час від невідлі 18-го липня, аж до наступної суботи, 24-го липня, приготувалися тут під протекторатом місцевої Асоціації Пожежників оригінальна імпреза — аквакада „Водні химери“. Імпреза відбувається на стадіоні Рузвелта і в її програмі входять такі „химери“, як довгий на 175 стіп „переносний басейн“, збудований з 17,000 дерев'яних і металевих частин. Цей басейн складають на очах публіки і наповнюють ді на воді „інсталюють“ сцену, скіноу і т. п. На воді, у воді і під водою відбувається імпреза, що триває дві і пів години та включає: плавання, занурювання, водний балет, та безліч інших водних атракцій, в яких беруть участь найкращі водні артисти і змагання. В загальному в програмі є 11 водних сцен і 10 виступів на водній сцені. Імпреза починається у год. 6-ти ввечері.

Замість плисти пороном до Гаваїв — скупалися в океані

Сан Франсіско. — В п'ятницю 9 липня 5 моряків вилетіли пороном до Гаваїв, не забравши з собою харчів ані води. Вони думали харчуватися рибами та очищеною морською водою. Неприхильні вітри не дозволили цим дивним сміливцям залісти пороном аж до віддалених на 2,200 миль Гаваїв. Один із тих моряків захворів і хотів вертатися на суходіл. Та що ризиковну подорож розв'язала буря, яка залила порон

УКРАЇНКА В КОНГРЕСОВОМУ ПРОТОКОЛІ

Вашингтон. — Упродовж останніх тижнів в офіційному Конгресовому Протоколі (Рекорді) появилася знову ціла низка записів промов, внесень, резолюцій і т. п. на українській темі. І так:

1. У протоколі з 27-го травня, на пропозицію сенатора П. Г. Доглеса, вписано повний текст доповіді голови НТШ в ЗСД, проф. Романа Смаль-Стоцького, про „боротву за академічні вольності в Советському Союзі“.

2. У Протоколі з 3-го червня ц. р. на пропозицію конгресмена Фігана надруковано повний текст заяви проф. Л. Добрянського в справі відомої резолюції ч. 58 відносно заходів для навчання дипломатичних взаємин між ЗСД і підсоветськими республіками Україною і Вілорусією.

3. У Протоколі з того ж самого дня поміщено теж статтю з „Українського Бюлетеня“ п. з. „Ірландія і українці“.

4. У Протоколі з 7-го червня, на пропозицію конгресмена Фігана з Огайо та з довшого його вступного завагою, надруковано повних чотирьох сторінок документів і газетних коментарів з виснаженням в українському дусі справі Переяславського договору та відзначення його 300-річчя в Советському Союзі.

5. У Протоколі з 22-го червня надруковано, на пропозицію сенатора Карла Мундта з Південної Кароліни, повний текст промови голови У-КР проф. Л. Добрянського та Мундта: „Националізм, як зброю проти комунізму“, вилітеної на зборках Всеамериканської конференції для боротьби проти комунізму в дніх 21 і 22-го травня в Нью-Йорку. Сен. Мундт додав до свого внесення відповідні вступні заваги.

6. У Протоколі з того ж самого дня записано, на пропозицію конгресмена Т. П. Шігана з Ілліной, повний текст статті з німецької газети „Фольксботе“ на тему: „Німеччина і Америка“. Автором статті є Роберт Вінтер, а в самій статті виразно підтримується самостійницько-державницькі аспірації українців.

7. У Протоколі з 7-го липня на пропозицію сенатора Лімена з Нью-Йорку записано повний текст радіо-телевізійної дебати на форумі Джорджтаунського університету на тему: „Народові вільності: факти і концепції“. Участь у цій дебаті, в якій подано багато фактів про советське народові вільності в Україні брали автори конвенції проти народові вільності проф. Р. Лемкін, та професори Джорджтаунського університету Л. Добрянський і д-р Джордж Фінч.

8. У Протоколі з 12-го липня передруковано останню заяву звільнених з советського ув'язнення двох британських воїнів, яку вони склали агенції Юнайтед Прес у переїзді через Берлін, відносно очолюваного Степаном Вандеро українського підпольного руху в Україні та в каторжних таборах. Заяву витиснено до Протоколу на пропозицію конгресмена Лоренса Смита та з відповідними його завагами.

Польський композитор Пануфнік утік на Захід

Лондон. — Андрій Пануфнік, чільний сучасний польський композитор, утік до Англії з права політичного азилу, на знак протесту проти твердого комуністичного контролю, існуючого в Польщі над музикою та взагалі всією культурою. Пануфнік, який у 1952 році дістав був на Олімпійських Ігрищах в Гельсінках золоту медаль за Героїчний овертуру, втік був за дозволом польської влади до Женеву диригувати двома симфонічними оркестрами. — Він мав вернутися на найближчий вівторок до Варшави, щоб там диригувати своєю найновішою симфонією, присвяченою десятиріччю польської революції. Однак він тайком порозумівся з англійським послом у Берліні і дістав візу до Англії, куди втік, обманувши варшавських агентів, які стежили за ним. Його дружина, похоронена англійською владою, була до Англії вже в лютому ц. р. Пануфнік, поруч із почесними, що їх діставав, мав уже грубі неприємності від комуністичної влади. М. він мунулому році заборонено публічно його композицію, присвячену варшавському повстанню.

Чехи звільнили 7 американських воїнів

Бонн. — Чеська прикордонна вартя передала американським прикордонній варті в американській зоні Німеччини 7 американських воїнів, які 12 днів перебували в Чехії під закидом шпигунської діяльності в користь ЗСД. 4 липня ц. р. капітан Джек Дейвіс і 6 інших підстаршин і воїнів їхали американським „джіпом“ і мабути в якомусь місці занадто приблизилися до комуністичного кордону, так, що їх обскочили чеські прикордонні воїни. Празьке радіо проголосило булр, що 7 американських воїнів „адерлися“ на чеську територію для в и к о н у в а н н я шпигунської роботи. Американське командування рішуче прому заперечило і зажадало звільнення воїнів. Попки звільнені американці дістали на запити журналістів, переслухала їх американська поліція про спосіб, як вони попалися в руки комуністів і як перевели 12 днів у комуністичній в'язниці.

37 консервативних послів в опозиції до Черчила

Лондон. — „Бунт“ в рядах консервативної партії проти партійного проводу з приводу переговорів уряду з Єгиптом про відкриття Суезу англійським військам і признання суверенності Єгипту над Суезом, набрав розголосу, коли один з чільних консервативних парламентарних послів, майор Берке, ветеран першої світової війни, проголосив, що він виступає з консервативної партії і залишається надалі в парламенті, як „незалежний“. „Геть з Палестини, з Індії, з Бурми, з Судану, а тепер з Єгипту“ — з огреченням кликав посол Берке і закликав, звідкіль, в найближчому часі мають ще піти англійці, із шкодою для Імперії. Зате з допомогою урядові Черчила прийшли речники партії праці, які цілком одобряли переговори з єгипетським урядом про евакуування Суезу англійськими військами.

Єгипет не піддається шантажам Москви

Каїро. — Москва старасться перешкодити англо-єгипетському порозумінню в справі Суезу, так само, як англо-іранському порозумінню в справі нафти. Советський амбасадор Давид Солод оголосив до єгипетського прем'єра полк. Абдель Насера і в односторонній розмові переконував його, що згода Єгипту на поверот англійських військ до Суезу на випадок нападу якоїсь третьої держави на я

ЗДА І БРИТАНІЯ ПІДДЕРЖУЮТЬ СТАНОВИЩЕ ФРАНЦІЇ В ЖЕНЕВІ

ВІДЛОЖЕНО ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ ЖЕНЕВСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ДО СУБОТИ, АБО НЕДІЛІ, ЩОБ ЗА КУЛПАМИ ПРИГОТОВИТИ ПОРОЗУМІННЯ. — ГОЛОВНІ НАПРЯМКИ ПОРОЗУМІННЯ І СПІРНІ ТОЧКИ СПРАВИ. — БЕДЕЛІ СМІТ ПРИВІДУЄ В СУБОТУ ДО ЖЕНЕВИ.

Женева. — У Женеві набула гарячкова атмосфера: у свідомості, що надали до вітатки вечером мусять прийти або до порозуміння, або розбиття конференції, вібрації міністри закордонних справ 8 держав проявляють метушливу діяльність. Вона полягає в тому, щоб устійити вже деталі 1) військового перемир'я і 2) сутю політичних постанов. Текст військовог перемир'я має бути виготовлений в останній редакції в Індокитаї, де підписали б його французький головний командувач ген. Елі і в'єтнамський генерал Во Нгуєн Діап. Водночас й представники підписали б його також у Женеві. За проктованим текстом перемир'я, означено 6 районів, в які мається статутити війська обох сторін, — це є різнозначне з подлом В'єтнаму на комуністичну і вільну частину. По суті, вся дельта Червоної ріки припала б комуністам, з містами Ганой і Гайфонг, але ті обидва міста залишилися б довший час в руках французів, щоб не тільки французький експедиційний корпус міг евакууватися, але також все цивільне населення, що не захопило б перетити під комуністичне правління. Найважливішим політичним постановом є справа виконання надзору над збереженням перемир'я і виборів у В'єтнамі. В обох цих точках лагує ще негода. Франція схилилася до комуністичної пропозиції, щоб надітиру комісію для справ перемир'я становили 5 держав: Пакістан, Індонезія, Польща і Канада з Індією у провіді. Існує й інша пропозиція щодо 3-членної комісії: Індія, Канада і Польща. ЗСД є рішуче проти принципу, який уможлилював би комуністичному членові такої комісії (Польщі) право „вета“. Знову ж Франція є рішуче проти комуністичної вимоги, щоб надали до 6 місяців відбулися в цій країні В'єтнаму парламентарні вибори, бо Франція лякається, що в тому часі комуністи могли б виграти вибори. Тому французі настоюють на виборах щойно після року. В цьому пункті ЗСД і Англія підтримують Францію. Найближче пленарне засідання відбудеться щойно у суботу, а то й може аж в неділю. На суботу є передбачений приїзд до Женеву державного підсекретаря Ведела Смита, який раніше всі деталі обговорив з президентом Айсенгавером і державним секретарем Дж. Ф. Доллесом.

Гострий виступ представника Нац. Китаю проти Черчила й Етлі

Об'єднані Нації. — Д-р Т. Ганічю приналежності до Ф. Тейлінг, постійний представник Національного Китаю в Об'єднаних Націях, назвав фактистичними, неграмотними і нереальними ідеї англійського прем'єра Черчила і лідера англійської опозиції Етлі, які в англійській палаті разом висували концепцію — прийняти Комуністичний Китай до Об'єднаних Націй. Китайський репрезентант у дуже різкій формі заперечив, що ніякий китайський уряд — „червоний, чорний, зелений, чи якогонебудь інш. кольору“, не погодиться на відірвання Формози від ор-Тейлінг.

Недавній сх.-німецький міністер дістав 10 років в'язниці

Берлін. — Карль Гаманн, недавній міністер постачання у східно-німецькому комуністичному уряді, дістав 10 років в'язниці за „саботування“ в ділянці постачання харчів до східно-німецьких міст. Інші його колеги дістали кар' від 3 до 6 років. Коли арештували.

В СВІТІ

● Садовка Петрова, дружина керівника советської шпигунської сіті в Австралії, який „вибрав свободу“, признала, що вона, працюючи теж в шпигунському відділі советської амбасаді в Австралії, робила роботу, за яку австралійський уряд міг би потягнути її до карию відповідальності. Проте вона дістала листа від австралійського прем'єра з запереченням, що ні її ні її головника не будуть карати за діяльність, як советських службовців.

● Набавівський паризький „Готель де Пари“ прибувають до Мадлен недалеко Паризької Опери, що його уряд скофікував був за торговельно-операційного власника на чорному ринку підчас війни, продано на лінійці за 400,100,000 франків (\$1,143,000). Прізвисько його нових власників не подано до публічного відома.

● Німецькі промислові фірми підписали цілу низку угод з урядом Сауді Аравії, між іншим на будову різних фабрик, об'єктів і т. д. До Сауді Аравії прибувають численні німецькі інженери в техніку. Вони вже є другі скільки після американців. Деякі німці змінили прізвища й прийняли магометанізм.

● „Ді Дойче Велле“ — „Німечка Хвиля“ — це короткочасний німецький радіопередачі, що зясується собі щораз більше світового розголосу. Тепер у Західній Німеччині будуть нову радіостанцію для „Дойче Велле“ силою 200,000 ватт. Передачі, що айдуть досі тільки німецькою мовою, мають включити програму мовами англійською, французькою, еспанською і португальською.

СВОВОДА SVOBODA

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незаказані матеріали.

Адреса: "СВОВОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЛІНДБЕРГ ПРО ОБОРОНУ

Справа оборони З'єдинених Держав, з якою нерозривно зв'язана і оборона чи — як американці кажуть — "перехиття" вільного світу та нашої західної цивілізації, є в теперішніх обставинах не тільки першою, але і дуже нагальною та пекучою проблемою. Нічого дивного, що її віддається першу і максимальну увагу однаково, як за закритими дверима політичних і військових кабінетів, так і в публічних дебатах і висловленнях. В останньому забрав на цю тему голос генерал бригади авіаційної резерви Чарльз А. Ліндберг, "один з найвидатніших громадян", як його називає редакція журналу "Сатирдей Івнинг Пост", в якому, в числі з 17-го липня, його стаття надрукована під багатовимовним заголовком: "Наш найкращий вигляд на перехиття".

Тези міркувань ген. Ліндберга коротко такі: У теперішній авіаційно-ракетній дові величезну перевагу матиме та країна, що "адарить перша і без попередження". Таким ударом можна знищити вразі величезну кількість військових об'єктів, убити мільйони людей та знищити всі важливі міста. Якщо нападена країна не буде на таку есентуальність відповідно приготувана, тоді її можливість на оборону та на есентуальну відплату буде зредукована до повної неефективності, або — іншими словами — вона буде пережита вже після першого удару.

Сьогодні, з уваги на атомову і водневу зброю, немає в світі того, що можна б вважати за оборонну безпеку. Навіть найдосконаліша оборонна сітка, яку можна видумати, могла б перехопити тільки малу частину модерних ворожих літаків, якщо б взагалі могла їх перехопити на випадок несподіваної атаки. Уже в найближчій будучності в розпорядженні нашого потенційного ворога будуть атомові ракети, що летять з більшою швидкістю ніж звичайна куля з автоматичної зброї. Досі ще ніхто не знає способу, як перехопити таку ракету. Крім того, атомові бомби можуть бути доставлені підводними судами, кораблями чи саботажниками, і кожна з них може практично знищити одне місто.

Які ж вигляди на "перехиття", в таких грізних обставинах, має ця країна? Звичайно, найбільш вигідним було б — ударити перше і несподівано. Але це відпадає, бо того роду акція була б проти всіх традицій і моральних засад американського народу. Що ж тоді залишається? На цей запит справжнього "бути чи не бути" ген. Ліндберг дає основну рецепту: військова, політична і моральна сила і такне її розташування, що забезпечило б не тільки "перехиття" першого і несподіваного удару, але й виплату відплату, іншими словами — незнищену силу відплати. В цілі — проблема "перехиття" мусить стати перед усіма іншими, перед прогресом. Під тим кутом, Америка мусить мати збройну силу, яка дала б їй безсумнівну можливість відплати на випадок нападу на цю країну, або її союзників. Наймогутніша морська і повітряна флотія мусить бути розташована на стільки баз і в такій кількості, яку ворог не був би в стані знищити та яка зі свого боку могла б перейти до нищівного відплатного удару на випадок нападу. Мусить продовжуватися неупинний прогрес у технічній діяльності людському вишколі. Наші союзники і наші вороги повинні мати реальну впевненість, що американської оборонної сили не можна знищити, та що наважись, вона була б спроможна знищити кожного, хто поважився б на агресію.

Військові проблеми Америки — твердить ген. Ліндберг — були б відносно легкі навіть у теперішніх обставинах, якщо б ми мали мірять свої сили тільки із силами потенційного нападника. Але діло в тому, що Америці треба подбати, щоб вона мала воюючи перевагу навіть на випадок, коли б величезна частина її військової могутності була знищена наглім і несподіваним нападом з боку підступного ворога. Це величезне завдання, але воно є в наших можливостях — твердить ген. Ліндберг. Нашою ціллю є "перехиття" західної цивілізації. Наша політика мусить бути динамічна. Ми не сміємо забувати, що сьогодні в світі немає нічого такого, що можна б назвати "відповідною обороною". А як довго існує небезпечний і підступний ворог, нашою найкращою безпекою, а з нею і найкращим виглядом на "перехиття" буде згадана вже незначима сила знищення.

Важко було б з цими аргументами не погодитись і їх повинен мати на увазі не тільки уряд, але і кожний громадянин.

Комунізм не визнає співіснування

Спроби деяких політиків Заходу налагодити мирне співжиття з керіваним Москвою Сходом, рідше заперечуються системою комуністичних теорій про неминучу загибель капіталістичного світу і про потребу з боку комуністів робити все, аби прискорити цю загибель. Молотов, радючи з поширення комунізму в ході другої світової війни на країни сходу Європи, заявив: "Конвульсійні зусилля імперіалізму, під ногами яких хитається ґрунт, не врятують капіталізм від неминучої загибелі. Ми живемо в такому віці, коли всі дороги ведуть до комунізму". Ленін, починаючи комуністичну революцію в Росії, 1917 року, заявив: "Ми прагнемо до тісного об'єднання і повного злиття робітників і селян усіх націй світу в єдину всевітню комуністичну республіку... Ми прагнемо до цілковитого знищення державних кордонів".

Згідно з комуністичними теоріями, розвиток капіталізму неминуче веде до його загибелі. Ленін оприцював теорію про останню фазу капіталізму — імперіалізм. Імперіалістична фаза капіталізму настає тоді, коли капіталізм доходить до свого найвищого розвитку. В цей час, думають комуністи, капіталізм, нагромадивши великі капітали, вже не може існувати в своїх рамках і змушений вдається до загарбницьких війн. Комуністи твердять, що якраз тепер капіталізм перебуває в стадії імперіалізму. Звідси постійне повторювання про американський імперіалізм. Не тому, що американці ведуть імперіалістичну політику, а тому, що так націсало в комуністичних доктринах.

Але сам капіталістичний імперіалізм, ведуть своє вчення, далі комуністи, не сходять добровільно з історичної арени, він бореться силою, за давши своє існування. Тому "закопаний" обов'язком комуністів є прискорити його загибель, щоб в кінці появилися сили. Однак комуністи не планують тотального наступу на вільний світ, чого очікує Захід. Комуністичний бляк ніколи не почне такої війни, яку, наприклад, почав був Гітлер проти СРСР. Сталин, "учить", що неможливо одночасно перемагати соціалізм у всіх країнах, можливий прорив імперіалістичний фронт" раз в Греції, другий раз в Кореї, третій раз в Індонезії.

Комуністи вірять, що ім'єлється перемогу все нарастаючі протиріччя в самому капіталістичному світі. Сталин твердить: "Імперіалізм доводить протиріччя до останньої межі, до крайніх можливостей, за якими починається революція". Комуністи роблять ставку на такі протиріччя між правдою, надто поезію. Та не без дуже з'їдливих, хоч і справжніх критиків ослаблював той факт, що й сам їх автор був без гріха, як віршопісець. Отже розкритикувати він віршопісець міг сміло сказати йому: Medice, cura te ipsum! До кращих речей цього періоду належить його нарис присвячений Покійній Катрі Гриневичей, що упокоїлася в таборі 25 грудня 1947 р.

Крім писань в "Орлику", виступав Покійний з доповідями й брав діяльну участь у дискусіях на літературні теми з приводу власних або чужих виступів. І треба сказати, що при цій нагоді його природна загикуватість після кількох початкових речень швидко минала й він говорив уже плавно, майже без цієї своєї вади. Вона з роками так зменшилася, як і значно згладилася шестість його обличчя. А зараз вирівнялася й його манера в поведінці з людьми. Вона стала достойнішою. Взагалі треба сказати, що д-р Грицай значно відрізнявся від того часу, як його знав у Відні, хоч його "старокавалерство" упертість та відірваність від рідного краю й негатино

відбивалися на його осядах українських літературних творів нової доби.

Він перейшов чималу еволюцію, намагаючись поєднати націоналізм із християнізмом, бо віде правди діти — український націоналізм 20-30 років багато зворушався на німецькому нацизмі, виразно антихристиянському, подібному своєю аморальною ідеологією до московського більшовізму.

Це мабуть було причиною, що д-р Грицай пристає до зацікавленого д-р Вол. Муровичем товариства "Український Християнський Рух". Метою цього товариства було зближення віровизнань греко-католицького й православного та порозуміння між вірними цих обох обрядів шляхом відкритих дискусій і публікацій. Товариство мало згодом оформитися в окрему Українську Християнську Партію. Для репрезентації обрано президентом товариства саме д-р О. Грицай. Пропагуючи Ідею Руху, Покійний їздив по таборах із відчуттям про нього. Спочатку справляв його досить жава, але пізніше Т-во почало підпирати, бо до нього негатино

нашій війні, які можуть спалахнути в майбутньому в інших країнах або будуть вестися з іншими націями, без сумніву СРСР буде підтримувати війни, що відповідають інтересам збереження миру. Це вже підтверджено історією СРСР за минулі двадцять два роки, за захоплення нових територій, протиріччя між "мучкою капіталістів" і великою кількістю люду. Комуністична пропаганда у всьому світі наполегливо працює, аби ці протиріччя штучно роздувати і сприяти їх ширенню.

Мао Тсе-тунг дає таке пояснення принципів совєтської політики: "1. Рішуча відмова від участі в несправедливих, загарбницьких, імперіалістичних війнах і суворе дотримання нейтральності у відношенні до обох воюючих сторін... 2. Активна підтримка справедливих, національно-визвольних війн. СРСР... без сумніву буде підтримувати народно-визвольні і національно-визвольні війни".

(ЛЛ)

Степан Жекецький

Паде жертвенність

Український нарід споконвіку славиться своєю жертвенністю. Будучи довгі віки поневолені, українці розбудували і вдержували свої культурні, мистецькі й виконні досягнення виключно добровільними жертвами громадянства, на які інші народи видають великі суми державних грошей. Згадайте тільки для прикладу розбудову широкого мережі Рідних Шкіл, Народних Домів, та "Просвіти", в Західній Україні між двома війнами, які поклали та вели свою працю з жертв українського жертвенного загалу.

Також "українська еміграція завжди була дуже жертвенною, головним чином, та за закордонною еміграцією, що осіла в Америці, тобто в ЗДА, Канаді, а також в Аргентині й Бразилії. Щедрими жертвами перших наших поселенців-підприємців будувалися Храми. Вони та розбудовували організаційно — громадські організації в країнах поселення, крім цього великі суми посилали на допомогу "Старому Красні". Це в головній мірі завдяки великій матеріальній допомозі української закордонної еміграції могли українці на Західній Україні вдержувати між двома війнами всі свої культурні та виконно-навчальні інституції. Після закінчення другої світової війни американські й канадські українці жертвували великі суми на допомогу цій, що уможливило переселення десятків тисяч українських скитальців.

Однак що слідкує уважніше за збірковими акціями на народні цілі серед нашої спільноти під сучасну пору, той приходить до сумного висновку, що ця жертвенність, хоч похильно, але по-стільки паде. Про це читася з тривожним голосом в українській пресі, про це пекеконуються із малих сум, що їх жертвув загал на народні цілі. Великий упадок жертвенності на народні цілі помічається теж серед американських українців.

Наші віровизнання. Другою справою, якою захопився був тоді д-р Грицай, це була його участь у своєрідному українсько-німецькому товаристві, що складалося в Штутті в 1947 р. і діяло до 1949 р. Недалеко коло табору жили графиня Вальдерзе, в домі якої мешкали теж, сказати б, сентиментальні, інтелігентні німці, що їх воєнні обставини закинули в цю гірську місцину, колишня акторка чи танцюристка Ганна Шпор, а також славного німецького скрипалі, авторка знаменитого підручника "Школа для скрипки", й колишній урядовий німецький консулат в Софії, д-р Штайнман. Не маючи з чого жити, вони задумали влаштувати щотижня в домі графині та вартівські вечори з доповідями на теми мистецтва, культури й філософії.

Д-р Штайнман ставав українським аудитором, яких 30 осіб з-поміж німців — місцевих і втікачів, публіцистів, політиків, дипломатів тощо. Випади приготував здебільшого він сам, а їх переповнював на машинці Шпор. Про одну з династій фараонів, про вплив підсоння на формування психічних і фізичних сил народу, про німецьку філософію тощо. Німці цікавилися устроєм нового ладу після гітлеризму. Проф. Р. Савицький казав мені, що назавтра згаданих візасин українців із німцями наступило в результаті виступів таборного хору "Воля" під диригентурою д-р Романа Станіславського в німецькому соборі в Берхтегсгадені. Німці дуже зацікавилися співом, познайомилися з виконавцями й почали заходити навіть до табору на українські Богослуження. Штайнман, що видавав себе за приятеля українського народу, притягував до свого товариства й деякого з української таборової інтелігенції, сподіваючись зробити на українській справі кар'єру. Відтоді на сходах наші розмови й про українську культуру й політичні справи, про українську культуру взагалі, зокрема про мистецтво. З українців брали в цих вечорах участь — командант табору Ол. Гладишівський, д-р О. Грицай, проф. Богдан Загайкевич, проф. Гнат Мартиненко, проф. Роман Савицький з дружиною, а також д-р Михайло Гацій, що наїздив із Мюнхену. Одного разу на зборах

можна завважити таку подію на українських імпрезах: жодні проголосили збірку на якусь загальну ціль, чи хоча б навіть на покриття витрат на влаштування тої самої імпрези, багато присутніх, щоб не кинути щось до калюшки, виходять спільно із залу, нібито, щоб покурити...

Зокрема дається завважити велику неохоту до жертвенності серед новоприбулих українців. Прибувши на добру заробіткову кон'юнктуру, майже всі новоприбулі добре повлаштувалися на добре платній праці й заняття, добре заробляють і багато з них в скорому часі розвиваються, а деякі навіть багатіють. Розуміється, проти багатіня наших людей ніхто не виступає, наважись, треба тільки радити, що й ми потрохи давати собі раду, коли б не одне сумне явище, яке при тому завважується: в парі з багатіня наших людей паде жертвенність на народні цілі... Логічно, повинно бути якраз навпаки. Рівнобіжно з багатіня наших людей, повинна зростати жертвенність. На превеликий жаль, у нас чомусь так не є, як повинно бути.

Хто сумнівався б у таке твердження, просимо тільки пригледитися до списків пожертв на УНФонд, ЗУАДК, Український Католицький Допомоговий Комітет, чи якісь інші загально-українські установи, а в них пошукати за прізвищами своїх знайомих. Тоді побачите, що ті щасливці, яким пощастило краще влаштуватися і які вже добре влаштувалися й навіть багатіють, вони або зовсім нічого не дають на загальні потреби, або дають стільки, а часто ще менше, ніж ті, які заробляють середньо.

Помічається теж велика неохота до жертвенності серед наших професіоналістів і бізнесменів — новоприбулих. Хоч майже всі вони мають великі приходи й добрі заробітки, то за малими винятками, знову майже всі вони часто платять тільки по 10 доларів. Національного Датку в рік хоч попини впадувати відповідно до їхніх приходів. У нас, серед новоприбулих, задовістися якесь така дивовижна мода, що як хтось купив дім, чи авто, то на загальні цілі вже перестає давати, мовляв, він має великі видатки, хай дають ті, що ще нічого не купили... А здається, повинно бути так, що треба за себе пам'ятати, а при тому не треба забувати й на загальні справи.

Часто, як приклад про жертвенність, ми наводимо жидів, але при тому кажемо, що вони тому, мовляв, жертвують такі великі суми на свої жидівські справи, бо вони... Багато. Беручи до уваги це дивне явище, що в нас, в парі з багатіня паде жертвенність, тоді хіба прийдемо до висновку, що коли б ми були такі багаті, як жиди, тоді цілком впала б жертвенність на народні цілі. Вихоплюючи цю невеселу міркування, приходимо до сумного висновку, що жерт-

А. Г.

За кулісами польського об'єднання

Від поверх розбуваєсь під проводом 74-х Сосніковського акції еміграції. Акція була різні фази, а саме: найшлях до дуже дивної.

Коли внаслідок дій т. ав. "Комісії порятунку" дійшло між представниками двох польських політичних центрів: Ради "Народової" і Ради Політичної — до згоди, президент польського екзильного уряду А. Залеський, який повинен був в дні 9 червня б. р. уступити, а на своє місце назначити ген. К. Сосніковського, — заявив "урбі ет орбі", що він цього не зробить. З його доручення утворив новий польський уряд відомий журналіст і б. в'язень Берези Картузської, Станіслав Пят-Мачкевич. З обох сторін посилались декларації, слова обурення, — змобілізовано проти през. Залеського польську пресу, — уладжується зібрання з метою настанови проти нього польську опінію, до чого немало пригніталися до списків пожертв на УНФонд, ЗУАДК, Український Католицький Допомоговий Комітет, чи якісь інші загально-українські установи, а в них пошукати за прізвищами своїх знайомих. Тоді побачите, що ті щасливці, яким пощастило краще влаштуватися і які вже добре влаштувалися й навіть багатіють, вони або зовсім нічого не дають на загальні потреби, або дають стільки, а часто ще менше, ніж ті, які заробляють середньо.

Помічається теж велика неохота до жертвенності серед наших професіоналістів і бізнесменів — новоприбулих. Хоч майже всі вони мають великі приходи й добрі заробітки, то за малими винятками, знову майже всі вони часто платять тільки по 10 доларів. Національного Датку в рік хоч попини впадувати відповідно до їхніх приходів. У нас, серед новоприбулих, задовістися якесь така дивовижна мода, що як хтось купив дім, чи авто, то на загальні цілі вже перестає давати, мовляв, він має великі видатки, хай дають ті, що ще нічого не купили... А здається, повинно бути так, що треба за себе пам'ятати, а при тому не треба забувати й на загальні справи.

Часто, як приклад про жертвенність, ми наводимо жидів, але при тому кажемо, що вони тому, мовляв, жертвують такі великі суми на свої жидівські справи, бо вони... Багато. Беручи до уваги це дивне явище, що в нас, в парі з багатіня паде жертвенність, тоді хіба прийдемо до висновку, що коли б ми були такі багаті, як жиди, тоді цілком впала б жертвенність на народні цілі. Вихоплюючи цю невеселу міркування, приходимо до сумного висновку, що жерт-

венність української громади в цій країні, — а подібне мабуть діється й по інших країнах поселення наших людей. — паде. Це явище не тільки дає сумне свідчення про нас, як громади тої чи іншої країни, але воно є дуже безпечним явищем для нас, як спільноти. Адже розвиток вільного, правдивого, неспальшованого українського життя можливий тепер тільки на еміграції, бо на рідних землях ворог його забороняє й нищить. А однією основою для розвитку українського волюного життя поза Україною — є й буде жертвенність українського загалу.

Не стане тієї основи — загине вільне українське життя.

Гуртка були й відомі українські діячі — Покійний директор Вол. Блавацький, о. д-р Гриньох, о. Голіницький, що гостював в таборі. З-поміж німців, крім згаданих вище, брали постійну участь ще барон Гайль, колишній німецький міністер закордонних справ догільерського часу — Генціх, паніа Габрієла Бурмистер, донька професора Мюнхенського університету та інші. Дискусії перепліталися рецитациями й музичними творами.

Відвідувачі цих вечорів відлучувалися п. Шпор і д-р Штайнманові добровільними датками, які були додатково мим джерелом удержання останніх.

Сходилися відбувалися в сальоні графині. Під час їх гості дівали чорну наву без цукру. Д-р Штайнман, користуючись з знайомства з Гладишівським, дівався дох з таборних харчів, між іншим і ту наву, якою частував своїх гостей-слухачів. (Закінчення буде)

ським ув'язненим німцями перебував в таборі в Магдебурзі. Злізнений, по німецькій прогрітій першій світової війни, ген. К. Сосніковський бере участь в організуванні польської державності. Фанатичний прихильник марш. Пілсудського, за його влади він переходить на вищі ступені військової кар'єри. Він стоїть близько "польської енциції", яка вважала його за "свого". З упадком Польщі в 1939 р. він опиняється остаточно в Англії, в Лондоні, де очолює сильну групу "пілсудчиків". Сам тоді і другий визначний польський генерал, — Владислав Сікорський, близький "П'ястотні", політичний емігрант з часів влади марш. Ю. Пілсудського. Той став за през. Вл. Рачкевича прем'єром польського екзильного уряду і начальником вождів польських збройних сил. Коли в червні 1941 р. німецька армія Гітлера пішла походом проти СРСР, — за сугестіями англійського уряду, заключено між урядами польським і совєтським т. зв. договір "Сікорського-Майського, на основі якого колишній польський громадянин, що були вивезені до СРСР, мали бути звільнені з тим, що мала постати з них окрема польська армія для боротьби проти Німеччини.

Проти тієї акції ген. Вл. Сікорського виступав ген. К. Сосніковський, але постанови тієї умови були виконані, — за СРСР евакуйовано коло 115.000 б. польських громадян і в Іраку почалась була організація польського корпусу.

Ген. Сікорський їздив тоді з Лондону до Москви і розмовляв зі Сталіном. В кілька місяців потім він агітував в технічних обставинах в лугонській катастрофі в Гібральтарі, в кілька хвилин після відльоту літака над море. Тоді то на польській політичній арені з'явився "Сосніковський" Миколайчик, який прем'єр — І. Ген. Кас. Сосніковський, як і начальник вождів.

Зараз, на вступі, зарисовується між ними поважний антагонізм, що, граничачи з одвертою ворожнечею і який тривав до сьогодні. — Бо прем'єр С. Миколайчик намагався зліквідувати уряд начальника вождів або обмежити його компетенції, — проти чого боюється ген. К. Сосніковський.

Контрасигнатор пакту з більшовиками — ген. Сікорський не жив. Ген. К. Сосніковський грав тепер роллю господаря дому серед тих відділів, які постали з евакуйованих з СРСР б. польських громадян. Він відвідував ті відділи то в Івано, то в Єгипті, то в Італії, надавав альянським генералам польської бойові відзначення, брав участь в гостях англійського короля в Італії і т. д.

Однак доля великих достойників буває дуже часто химерна. В часі варшавського повстання в 1944 р. — ген. К. Сосніковський висловив гостру критику англійського уряду за недостаточну допомогу повстанцям. Тоді, на домагання Черчила та Ідена, — през. Вл. Рачкевич, згідно з бажанням прем'єра Ст. Міколайчика, звільнив ген. К. Сосніковського зі становища начальника вождів.

Ген. Сосніковський усунувся з політичного життя і поселився на фермі в Канаді. Однак, коли нападів чергового польського президента Августа Залеського добігала до кінця, група "пілсудчиків" і провідник польської енциції — д-р Т. Велєський, пригладили собі ген. Сосніковського та намітили його на наслідника през. А. Залеського, — з тим, що під проводом ген. Сосніковського повинно бути переведено політичне об'єднання.

І справді, ген. К. Сосніковський довів до об'єднання двох польських політичних центрів: "Ради Народової" і "Ради Політичної". Натомість виключив, як партієра своєї акції, третій політичний центр, очолюваний Ст. Миколайчиком — "Польський Народовий Комітет Демократичний". Своє ставовище ген. Сосніковський усадив тим, (Закінчення на стор. 3-й)

Вол. Дорошенко

ЖИТТЯ І ПРАЦЯ ОСТАПА ГРИЦАЯ

(1831—1954)

(4)

Був він одним із чоловіків ОУН полковника А. Берхтегсгадені. Грицай мав просто манію громадянства книжки й був справжнім добродієм того берхтегсгаденського букиніста, забираючи у нього всяке барзало, стару-престару німецьку енциклопедію й таке інше. Без багатьох із придбаних Покійним книжок він міг сміло обійтися, але прихисток брався своє. Книжки заповняли його келію, де не було ніяких — меблів, крім убогого ліжка, століка й драгантиного стільця.

І на новому місці не сидів Грицай, склавши руки. Передусім став він стовпом заснованого д-р Томою Лапичаком, що якийсь час після інж. Мартинця очолював табір, місцячка "Орлик", по-стачаючи до кожного числа свої статті, нарисів й рецензії. В них оцінював він — час-раз-по-раз зростаю, бо він і тут скудував що тільки дався
